

20191822880

ОПЕРАТИВНО-ТЕХНИЧКА АГЕНЦИЈА – СКОПЈЕ

Врз основа на член 3 ставови (5) и (6), член 6 и член 32 од Законот за Оперативно-техничка агенција („Службен весник на РСМ“ бр. 71/2018 и 98/2019 година) и член 35 став (4), член 68 ставови (2) и (9) и член 74 од Законот за следење на комуникациите („Службен весник на РСМ“ бр. 71/2018 и 108/2019 година), директорот на Оперативно-техничката агенција Скопје донесе

ПРАВИЛНИК ЗА НАЧИНОТ НА ПОСТАПУВАЊЕ НА ОПЕРАТОРИТЕ ПРИ СПРОВЕДУВАЊЕ НА МЕРКИТЕ ЗА СЛЕДЕЊЕ НА КОМУНИКАЦИИ И НАЧИНОТ НА ВРШЕЊЕ СТРУЧЕН НАДЗОР ОД ОТА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на уредување

Член 1

Со овој Правилник се пропишува начинот на постапување на операторите при спроведување на мерките за следење на комуникации и начинот на вршење стручен надзор од ОТА, во согласност со одредбите од Законот за Оперативно-техничка агенција (во натамошниот текст Закон за ОТА) и Законот за следење на комуникациите (во натамошниот текст ЗСК).

Обврски на операторите

Член 2

Операторите се должни да ги обезбедат сите неопходни технички услови за да овозможат следење на комуникациите во нивните мрежи, во согласност со закон.

Утврдување и пропишување мерки и стандарди

Член 3

(1) ОТА ги утврдува мерките и стандардите за информациска безбедност кои се должни да ги применат операторите на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги во врска со нивните обврски за спроведување на мерките за следење на комуникациите, во согласност со закон и одредбите на овој Правилник. Мерките и стандардите за информациска безбедност се дадени во „Правилник за мерки и стандарди за информациска безбедност“.

(2) ОТА го пропишува начинот на кој се овозможува техничко поврзување помеѓу операторите и медијациониот уред (LEIMD) сместен во ОТА, во согласност со закон и одредбите на овој Правилник.

(3) ОТА го пропишува начинот на постапување на операторите при спроведување на мерките за следење на комуникации, во согласност со закон и одредбите на овој Правилник.

Комисија за стручен надзор над операторите

Член 4

За вршење стручен надзор над работата на операторите, директорот на ОТА, во согласност со закон и одредбите на овој Правилник, од редот на вработените во ОТА формира Комисија за стручен надзор (во натамошниот текст: Комисијата) составена од претседател и двајца членови и нивни заменици.

Поим на стручен надзор

Член 5

Стручен надзор претставува целосен или делумен, планиран (увид) мониторинг над работата на операторите поврзана со исполнување на техничките услови и применетите мерки и стандарди предвидени со закон и овој Правилник. Стручниот надзор е проследен со независно, систематско испитување и преглед на состојбите што се предмет на надзорот, констатирање и (оценување) евалуација на утврдената состојба.

Предмет и цел на стручниот надзор

Член 6

Комисијата врши стручен надзор над овластените оператори со цел да утврди дали при спроведувањето на мерките за следење на комуникациите се исполнети техничките услови и применети мерките и стандардите предвидени со закон и со одредбите од членовите 2 и 3 од овој Правилник.

Видови стручен надзор

Член 7

Комисијата врши стручен надзор:

- со и без претходна најава и по потреба;
- непосреден – со присуство и увид во просториите и документацијата на операторите над кој се врши надзор и посреден во просториите на ОТА преку увид во извештаи и други документи, и/или преку разговор со лица кои се повикани од Комисијата;
- целосен или делумен;
- технички и документационен;
- тековен, ex post и ex ante.

Одлучување за вршење стручен надзор

Член 8

- (1) Комисијата одлучува да врши стручен надзор по сопствена иницијатива.
- (2) Комисијата може да врши стручен надзор над операторите и по барање на овластените органи за спроведување на мерките за следење на комуникациите.
- (3) На барање на надзорните тела од член 35 од ЗСК, Комисијата помага во вршењето стручен надзор над операторите.

Поимник

Член 9

Одделни изрази употребени во овој Правилник го имаат следново значење:

- (1) комуникација е давање или размена на информации меѓу луѓе со говор, звуци, светлина, пишуван текст, цртеж, слика, предмет или гестикулации, како и технички процес на испраќање, пренос и примање каков било говор, податоци, звуци, сигнали, пишуван текст, статички и подвижни слики, кои служат за размена на информации меѓу луѓето, меѓу луѓето и предметите, меѓу предметите или за управување со каков било предмет со помош на телекомуникациски систем, како и интернет-протокол, говор преку интернет-протокол, интернет-страница и електронска пошта;

(2) следење на комуникациите е тајно дознавање на содржината на која и да е комуникација и истовремено создавање технички запис за содржината на комуникацијата, со можност да се репродуцира;

(3) мерки за следење на комуникациите се:

а) следење и снимање на телефонските и другите електронски комуникации - посебна истражна мерка и

б) мерките за следење на комуникациите заради заштита на интересите на безбедноста и одбраната на државата;

(4) овластени органи за спроведување на посебната истражна мерка за следење на комуникации се: јавен обвинител и правосудна полиција, утврдена во согласност со закон;

(5) овластени органи за спроведување мерки за следење на комуникациите заради заштита на интересите на безбедноста и одбраната на државата се: Агенцијата за национална безбедност и Министерството за одбрана - Воената служба за безбедност и разузнавање, а во делот на фреквентниот спектар на радиобранови на високи, многу високи и ултрависоки фреквенции (HF, VHF и UHF) овластен орган за спроведување мерка за следење на комуникацијата е Центарот за електронско извидување на Армијата на Република Северна Македонија кој е одреден за потребите на одбраната. Наведените органи се овластени да ги спроведуваат мерките за следење на комуникациите заради вршење работи за кои се надлежни во согласност со закон;

(6) следење и снимање на телефонските и другите електронски комуникации е тајно дознавање на содржината на техничкиот процес на испраќање, пренос и примање на каков било говор, податоци, звуци, сигнали, пишуван текст, статички и подвижни слики, кои служат за размена на информации меѓу луѓето, меѓу луѓето и предметите, меѓу предметите или за управување со каков било предмет со помош на телекомуникациски систем, како и интернет-протокол, говор преку интернет-протокол, интернет-страница и електронска пошта, преку пристап до техничката опрема кај операторите преку ОТА или со примена на посебни технички уреди и опрема без посредство на ОТА и операторите и истовремено создавање технички запис за содржината на комуникацијата, со можност да се репродуцира;

(7) Оперативно-техничка агенција Скопје (ОТА) е самостоен и независен државен орган основан со закон, кој обезбедува техничка поврзаност помеѓу операторите и овластените органи;

(8) оператори се оператори на јавна електронска комуникациска мрежа и/или даватели на јавни електронски комуникациски услуги, кои следената комуникација преку електронска комуникациска мрежа и средства ја обезбедуваат до органите овластени за спроведување мерки за следење на комуникациите со посредство на ОТА;

(9) систем за електронски регистар е регистар кој автоматски го зачувува записот/логот (во натамошниот текст: лог), во којшто се пресликани извршените активности на снимената комуникација реализирани во согласност со закон. Автоматско снимање подразбира системско снимање логови, без човечка интервенција. Логовите треба да бидат достапни и читливи за потребите на надзорот и контролата;

(10) медијациски уред (LEIMD) е посредничка техничка опрема и соодветна софтверска поддршка којашто го овозможува активирањето на мерката следење и снимање телефонски и други електронски комуникации;

(11) LEMF уред во ОТА се средства за следење на комуникации до кои се пренесува содржината на следената комуникација и информациите поврзани со следената комуникација од техничката опрема на операторите преку ОТА до работните станици кои ги поседуваат овластените органи;

(12) логови се досие или досиеја кои автоматски се креираат, снимаат и зачувуваат на серверот во електронскиот регистар и содржат податоци за сите активности што се извршени, кога започнале и кога завршиле, податоци за субјектот кој ги извршил, за кој телефонски број, IP адреса или друг технички идентификациски податок;

(13) лице одговорно за информациска безбедност е лице кое е вработено во операторите и е одговорно за основните принципи на информациската безбедност, доверливоста, интегритетот и достапноста (познати како тријада скратено ДИД);

(14) овластени лица за LI функционалност се вработени лица во операторите или кај соработници на операторите и кои се овластени од страна на операторите со највисоко ниво на приоритет на пристап до неговите мрежни елементи преку кои се овозможува следење на телефонските и другите електронски комуникации;

(15) LI комуникација е комуникацијата која законски се следи;

(16) LI област е дел од техничкиот систем на операторите кој на каков било начин е поврзан со процесот на законско следење на комуникациите.

II. НАЧИН НА ПОСТАПУВАЊЕ НА ОПЕРАТОРИТЕ

Номинирање и избор на лице одговорно за информациска безбедност

Член 10

(1) Операторите се должни да одредат лице одговорно за примена на мерките и стандардите за информациска безбедност и негов заменик.

(2) Операторите се должни да ја достават до ОТА листата на одговорните лица од став (1) на овој член.

(3) Избраните лица се должни своерачно да потпишат изјави за заштита на лични податоци и доверливост и други потребни документи и истите да ги депонираат во ОТА.

Одредување овластени лица за LI функционалност

Член 11

(1) Операторите се должни да определат овластени лица со највисоко ниво на приоритет на пристап до нивните мрежни елементи (преку кои се остварува т.н. LI функционалност) за комуникација со ОТА, заради непречено и континуирано функционирање на елементите од мрежната опрема на операторите преку која се овозможува следење на телефонските и другите електронски комуникации.

(2) Операторите се должни да ја достават до ОТА листата на овластените лица од став (1) на овој член.

(3) Овластените лица за LI функционалност се должни своерачно да потпишат изјави за заштита на лични податоци и доверливост и други потребни документи и истите да ги депонираат во ОТА.

Обврска за безбедносен сертификат

Член 12

(1) Лицата од член 10 став (1) може да бидат избрани само доколку за истите не постои безбедносен ризик за стекнување со безбедносен сертификат за пристап до класифицирани информации со степен на безбедносна класификација - Државна тајна.

(2) Лицата од член 11 став (1) може да бидат одредени само доколку за истите не постои безбедносен ризик за стекнување со безбедносен сертификат за пристап до класифицирани информации со степен на безбедносна класификација - Строго доверливо.

(3) Условите за постоење на безбедносен ризик се во согласност со одредбите од важечките Закон за класифицирани информации и Уредбата за безбедност на лица корисници на класифицирани информации.

(4) Доколку лицата од член 10 и член 11 од овој Правилник не поседуваат соодветни важечки безбедносни сертификати, ОТА ќе иницира постапка за издавање на потребните сертификати до надлежен орган.

Примена на мерките и стандардите

Член 13

(1) Мерките и стандардите за информациска безбедност во согласност со препораките ITU-T, ETSI и TISPAN стандарди операторите се должни да ги применуваат во јавните електронски комуникациски мрежи и/или услуги во врска со нивните обврски за спроведување на мерките за следење на комуникациите во согласност со закон.

(2) Мерките и стандардите за LI функционалност операторите се должни да ги применуваат во јавните електронски комуникациски мрежи и/или услуги во врска со нивните обврски за спроведување на мерките за следење на комуникациите во согласност со закон.

(3) Операторите се должни да ги применуваат условите и барањата кои ги предвидува важечката регулатива во врска со преземање соодветни технички и организациски мерки за обезбедување тајност и заштита на личните податоци, како и преземање соодветни мерки и стандарди за заштита на класифицирани информации.

(4) Лицата одговорни за примена на мерките и стандардите за информациска безбедност и лицата овластени за LI функционалност се должни да обезбедат целосна и непречена примена на мерките и стандардите од ставовите (1), (2) и (3) на овој член.

Обезбедување технички услови за следење на комуникациите

Член 14

(1) Операторите се должни да поседуваат техничка опрема којашто е конфигурирана на начин што по иницирање команда за следењето на комуникацијата од страна на ОТА, во моментот на воспоставување врска и појава на комуникација помеѓу два или повеќе корисници на телекомуникациски услуги кај операторите, од кои најмалку една страна е корисник за кого е издадена ваква команда, веднаш се создава сигнал на реплика од сигналот на оригиналната комуникација, чие времетраење е постојано за цело време на комуникацијата.

(2) Операторите се должни да овозможат репликата од сигналот од став (1) на овој член да биде преземена на соодветен интерфејс од страна на ОТА.

(3) Сигналот на репликата операторите не смее да го насочат кон друга физичка или логичка локација на која би се снимил и/или подоцна би се испратил до ОТА, без оглед на можноста дали на таа друга локација сигналот на реплика може да остане снимен или автоматски да биде избришан по неговото доставување до ОТА.

Обврски на операторите во врска со Договорот за доверливост

Член 15

Помеѓу операторите и производителот на опремата, како и помеѓу операторите и нивните соработници кои имаат пристап до опремата и вршат нејзино одржување, како и помеѓу операторите и нивните соработници каде што се вработени овластените лица за LI функционалност треба да постојат важечки договори за доверливост и договори за обработка на личните податоци склучени во писмена форма, со чии одредби/услови во делот на можностите за следење на комуникациите треба да е запознаена и ОТА.

Поврзување и обезбедување комуникациски водови и интерфејси за пренос

Член 16

(1) Операторите се должни да одредат точка од својата мрежа заедно со ОТА во која ќе се реализира поврзувањето на комуникациските водови кои служат за пренос на LI комуникацијата од операторите со комуникациските водови кои служат за пренос на LI комуникацијата сопственост на ОТА.

(2) По барање на ОТА, операторите во разумен рок, кој не може да биде покус од 30 дена, се должни да воспостават онолкув број на мрежни интерфејси за комуникациски линкови колку што и се неопходни на ОТА за да врши следење на комуникациите во мрежата на операторите.

(3) Операторите се должни да обезбедат разумно ниво на мерки на физичка безбедност на просториите и техничката опрема со LI функционалност, како и на комуникациските водови во сопственост на операторите кои служат за пренос на LI комуникацијата до точката во која се прави поврзување на ОТА и операторите, идентични со мерките кои операторите ги преземаат за физичко обезбедување на својата опрема.

(4) Заради остварување потребно ниво на заштита на комуникациските линкови воспоставени од страна на ОТА, операторите се должни да овозможат неопходен простор за сместување на опремата на ОТА и технички услови за нормално функционирање на истата.

(5) Операторите се должни да изготват оперативно-безбедносни процедури за начинот на техничкото одржување и отстранување дефекти сврзани со мрежните елементи со LI функционалност.

(6) Операторите се должни да прават back up на системските елементи од LI областа и за истото да има пропишана соодветна оперативно-безбедносна процедура.

Единствен пренос преку медијациските уреди на ОТА

Член 17

Операторите се должни во својата мрежа да обезбедат технички услови со кои активирањето и деактивирањето на следењето на комуникации се можни само преку медијациските уреди кои се во надлежност на ОТА.

Компресија и криптозаштита

Член 18

Во случај кога операторите имаат воведено компресија или криптозаштита на комуникацискиот сообраќај, должни се истата да ја отстранат, пред да ја достават содржината на следената комуникациска услуга до ОТА.

Следење во реално време, достапност и непрекинатост

Член 19

(1) Операторите имаат обврска да и овозможат на ОТА пренос на сигналот на следење на комуникациите во реално време.

(2) Операторите се должни да ги обезбедат сите услови кои се во нивна надлежност и контрола, а кои се неопходни информации поврзани со следената комуникација да бидат на располагање веднаш по завршувањето на комуникацијата, а следењето на комуникацијата да биде непрекинато за цело време на нејзиното траење.

Еднозначност во следењето на комуникацијата

Член 20

(1) Операторите се должни да обезбедат точно и еднозначно поврзување на информациите поврзани со следената комуникација со содржината на комуникацијата која се следи, заради оневозможување масовно следење.

(2) Операторите се должни веднаш да ја известат ОТА доколку немаат техничка можност да обезбедат еднозначност во следењето на комуникацијата.

Прекин на следењето на комуникациите

Член 21

(1) Во случај на прекин на линкот/сигналот помеѓу операторите и ОТА, операторите се должни да ја известат ОТА.

(2) Доколку прекилот е планиран соодветно одредени активности на страна на операторите, потребно е 24 часа претходно истиот да биде најавен во ОТА, а по завршување на активностите да се достави извештај до ОТА.

(3) Доколку прекилот не е планиран и проблемот е на страна на операторите, истите се должни во најкраток временски рок да го санираат проблемот и во рок од 3 (три) дена од санирањето на проблемот да достават извештај до ОТА.

Непроменливост на квалитетот и сигурност на комуникациската услуга

Член 22

(1) Операторите треба да обезбедат лицето чии комуникации се следат или друго неовластено лице да не забележи каква било промена во квалитетот на комуникациската услуга која може да биде предизвикана со спроведување на мерките за следење на комуникациите. Функционирањето на следената комуникациска услуга треба да остане непроменето за лицето чии комуникации се следат.

(2) Операторите треба да обезбедат иста или поголема сигурност и квалитет на следената комуникациска услуга од сигурноста и квалитетот на комуникациските услуги кои му се овозможени на лицето чии комуникации се следат.

(3) Сигурност на следената комуникација во смисла на став (2) од овој член значи и креирање сигнал на реплика од комуникација секогаш кога корисници во мрежата на операторите ќе ја воспостават комуникацијата, како и насочување на сигналот кон LEMF уредот на ОТА.

Обезбедување кориснички сметки (user и password)

Член 23

(1) Операторите се должни да обезбедат строго контролирани кориснички сметки во опремата, со кои ќе оневозможи активирање, деактивирање и преглед на следењето на комуникациите од страна на лица кои имаат пристап заради техничкото одржување.

(2) Операторите се должни да пропишат оперативно-безбедносни процедури при креирање и овозможување корисничка сметка на ОТА со одредени привилегии во согласност со посебната Процедура за управување со кориснички сметки со ниво на пристап до LI функционалност од системите во неговата мрежа, дефинирана со посебен документ.

(3) На ОТА и се овозможува самостојно да менаџира со корисничка сметка (user и password) за провизионирање во мрежните елементи со LI функционалност на страната на операторите.

Систем на електронски регистар

Член 24

(1) Операторите се должни, во согласност со спецификација доставена од страна на ОТА, да имплементираат систем на електронски регистар во кој автоматски се чува идентична копија од логовите од LEIMD во ОТА.

(2) Автоматското чување идентични копии од логовите од став (1) на овој член се однесува на целиот временски период додека трае следењето на комуникацијата.

(3) Регистрите од став (1) на овој член операторите се должни да ги водат на начин со кој се обезбедува автентичност на логовите без можност за нивно менување.

(4) Логовите од став (1) на овој член треба да се достапни и повторно вчитливи за целите на контрола и за потребите на кривичната истрага.

(5) Логовите од став (1) на овој член се бришат по истекот на временски период од 10 години, сметано од моментот на нивното креирање.

Известување за технички измени

Член 25

(1) За сите промени што се однесуваат на инфраструктурата и мрежните елементи и/или нивната конфигурација, операторите се должни да ја известат ОТА пред да ја направат промената, и тоа:

1) За промени во мрежата на операторите кои повлекуваат инвестиции од страна на ОТА на LEIMD и LEMF уредите, операторите се должни да ја известат ОТА најдоцна до крајот на јуни во тековната година за промени кои се планирани да се активираат во мрежата на операторите во наредната година;

2) За промени во мрежата на операторите со кои се потребни промени во конфигурациите на опремата во надлежност на ОТА (софтверски надградби, итн), операторите се должни да ја известат ОТА најмалку 1 (еден) месец пред реализацијата на промената во мрежата на операторите;

3) За промени во мрежата на операторите со кои не се предвидуваат промени на опремата во надлежност на ОТА, а е потребно ОТА да направи проверка на LI функционалностите, операторите се должни да ја известат ОТА најмалку 5 (пет) работни дена пред реализацијата на промената во мрежата на операторите.

(2) Комуникацијата помеѓу операторите и ОТА се одвива во согласност со Процедурата за мониторинг и отклонување на пречки на мрежни елементи преку кои се овозможува следење на комуникации, дефинирана во посебен документ „Процедура за пријава и администрација на технички интервенции“.

III. НАЧИН И ПОСТАПКА НА ВРШЕЊЕ СТРУЧЕН НАДЗОР ОД ОТА

Непреченост на стручниот надзор

Член 26

(1) Операторите се должни да овозможат соодветни услови за вршење стручен надзор од страна на Комисијата.

(2) Операторите се должни да и овозможат на Комисијата увид до пристапот и над употребата на техничката опрема и електронските комуникациски водови кои служат за поврзување на ОТА и операторите, увид во документацијата и во активностите кои се преземаат за спроведување на мерките и стандардите за информациска безбедност, за заштита на личните податоци и заштита на класифицираните информации.

Право на непосреден пристап при вршење стручен надзор

Член 27

За потребите на вршење стручен надзор, ОТА има право на непосреден пристап до просториите и мрежните елементи со LI функционалност кои се наоѓаат кај операторите.

Пристап до електронските логови

Член 28

При вршењето стручен надзор, Комисијата има право на пристап до снимените логови и истите и се даваат во форма и на начин на кој може да се изврши споредба.

Пристап до апликациски и системски записи

Член 29

(1) При вршењето стручен надзор, Комисијата има право на пристап во апликациските записи (лог фајлови) во кои се запишуваат активностите поврзани со техничкото овозможување на следењето на комуникациите кои се создаваат од страна на операторите и истите се користат за цели на контрола и се со строго контролиран режим на пристап.

(2) При вршењето стручен надзор, Комисијата има право на пристап во системските записи (аларм лог фајлови) кои се создаваат за потребите на техничко одржување и отстранување дефекти на системите со LI функционалност и истите се користат за цели на контрола и се со строго контролиран режим на пристап.

(3) Операторите се должни на Комисијата да и ја достават на увид пропишаната безбедносна процедура за вршење back up на системските елементи од LI областа.

Надзор над информациската безбедност

Член 30

Комисијата врши стручен надзор над примената на мерките и стандардите за информациска безбедност во согласност со закон.

Извештај за извршен стручен надзор

Член 31

(1) По извршениот стручен надзор, Комисијата изготвува Извештај за работата на операторите во кој се содржани укажувања за работата на операторите во однос на состојбата и употребата на техничката опрема и електронските комуникациски водови кои служат за поврзување на ОТА и операторите.

(2) Комисијата го доставува Извештајот од став (1) на овој член до операторите во рок од 3 (три) дена по спроведувањето на надзорот.

(3) Извештајот од став (1) на овој член се доставува до Комисијата за надзор над спроведувањето на мерките за следење на комуникациите на Собранието на Република Северна Македонија, до Владата на Република Северна Македонија и до Агенцијата за електронски комуникации, за информирање.

(4) Операторите се должни без одлагање да постапат по наодите и укажувањата на Комисијата изнесени во Извештајот.

IV. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 32

Овој Правилник влегува во сила со денот на донесување, а ќе се применува од денот на неговото објавување во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Бр. 10-478/1
27 август 2019 година
Скопје

Директор,
Зоран Ангеловски, с.р.